

ת"פ 53273/08/19 - מדינת ישראל נגד ע.ס.

בית משפט השלום בעכו

ת"פ 53273-08-19 מדינת ישראל נ' ס' (עציר)
תיק חיצוני: 367443/2019

בפני מאשימה כבוד השופטת שושנה פיינסוד-כהן
מדינת ישראל
ע"י שלוחת התביעות - עכו

נגד נאשם
ע.ס.
ע"י ב"כ עוה"ד רונן אביב מטעם הסנגוריה הציבורית

החלטה

נימוקי החלטה מיום 28.10.19

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירת תקיפה סתם של בת זוג וכן עבירה של תקיפה סתם של קטין ע"י אחראי, שתי העבירות עבירות על פי סעיף 382 (ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

חוות דעת פסיכיאטרית

2. לתיק בית המשפט הוגשה חוות דעת פסיכיאטרית, ערוכה מטעם הפסיכיאטר המחוזי, על פיה הנאשם לא היה בר עונשין ואינו מסוגל לעמוד לדין. בנוסף ממליצה חוות הדעת על מתן צו לאשפוזו של הנאשם.

3. ב"כ הצדדים אימצו את מסקנות חוות הדעת הפסיכיאטרית ואין הם חולקים על ממצאיה, לענין אי כשירותו של הנאשם לעמוד לדין.

טענות הסנגור

4. לאחר עיון בחומרי החקירה, אישר הסנגור כי קיימות ראיות לכאורה לסתירה נהטענת שנתן לכאורה הנאשם לאשתו אולם חלק על קיומן של ראיות לכאורה לעבירת תקיפת קטין על ידי אחראי.

5. הסנגור טוען כי קיימת סתירה בין עדות האם לבין עדות הבן. האם טוענת בחקירתה כי האב בעט בבטן של הבן ואילו הבן טען כי הנאשם בעט ברגלו. בן נוסף אשר לא נכח במקום התקשר למשטרה ודיווח, על פי מה שנמסר לו מהאם, כי האב תקף את הילדים. לשיטתו ברי כי אין הדבר נכון מאחר ונטען כי תקף רק ילד אחד ולא כמה ילדים.

6. באשר לראיות לכאורה לתקיפת האישה על ידי הנאשם, טען הסנגור כי הראיות כלאורה הינן רק לעבירת תקיפה סתם, ולא עלבירת תקיפת בת זוג, שכן סעיף 15(א) לחוק לטיפול בחולי נפש קובע כי על בית המשפט לבחון האם הנאשם ביצע את "מעשה העבירה" וזאת להבדיל מקביעה האם הנאשם ביצע את "העבירה". לשיטתו של הסנגור מעשה העבירה אינו קשור בנסיבות חיצוניות לנאשם. אם נתעלם מנסיבות חיצוניות אזי הנאשם ביצע לכאורה רק עבירת "תקיפה סתם", עבירה אשר העונש המקסימלי בגינה הינו שנתיים מאסר, להבדיל מארבע, אם מדובר בתקיפת בת זוג.

7. בדיון מאוחר יותר, לאחר שנדרש להערות בית המשפט, הסכים הסנגור כי אכן ישנם מצבים בהם הרכיב ההתנהגותי לבדו אינו מהווה עבירה ורק בהתקיים סניבות מסויימות, הופכת אותה התנהגות לעבירה ועל כן יכול וקיימת בעייתיות בפרשן ות המייחסת את הביטוי "מעשה העבירה" שבסעיף 15(א) ליסוד ההתנהגותי בלבד. אלא, טוען הסנגור, ישנן עבירות, כדוגמת העבירה בה אנו דנים כעת בה הנסיבה החיצונית רלוונטית לעונש בלבד. לשיטתו, אחרת, נמצא אומרים כי צו אשפוז הינו עונש ואילו תכלית החקיקה בנושא זה הינה טיפול באדם ולא ענישתו.

8. בטיעונו בכתב הוסיף הסנגור והפנה להגדרת הסידו העובדתי שלה עבירה בסעיף 18(א) לחוק העונשין המבחין בין המעשה לבין נסיבה. ועל כן מעשה העבירה שבסעיף 15 (א) לחוק לטיפול בחולי נפש המזכיר את "מעשה העבירה" מתייחס רק ליסוד ההתנהגותי ולא לנסיבות.

9. על כן סבור הסנגור כי יש לקבוע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת עבירת תקיפה סתם בלבד, וזה ביחס למעשה כלפי האם, אשתו של הנאשם בלבד. עוד טוען הוא כי בכל מקרה יש לקבוע תקופת אשפוז מקסימלית קצרה יותר, שכן מאחר ומדובר בסטירה אזי לא מדובר במדרג הגבוה של ביצעו העבירה אלא הנמוך. עוד הוא מפנה לכך כי הנאשם שהה במעצר בתנאי אשפוז במקום באשפוז ובכך נשללה חרותו.

טענות המאשימה

10. המאשימה מדגישה כי ממצאי חוות הדעת מקובלים אליה רק ככל שמדובר בכך כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין ולשיטתה עמדה זו פוטרת אותה מן הצורך לגבש עמדתה באשר לאימוץ מסקנות חוות הדעת כי הנאשם כשיר מהותית.

11. המאשימה דוחה את פרשנותו של הסנגור למילים "מעשה העבירה", באשר אינן תואמות את כוונת המחוקק ואת הפסיקה. לשיטתה שאלה זו כבר הוכרעה באופן ברור בפסיקה. יש לפרש אתה דרישה קליומן של ראיות לכאורה למעשה העבירה כדרישה לקיומן שלראיות כלאורה ליסוד הפיזי אשר בהגדרתה עבירה ללא כל צורך בראיות לכאורה למחשבה הפלילית. תקיפת בת הזוג או תקיפת שוטר, מכלילות את הנתקף במסגרת היסוד הפיזי אשר בעבירה. כך לשיטתה גם אם הייתה מסכימה לאי כישרותו המהותית של הנאשם.

דין

ראיות לכאורה- הפן העובדתי

12. הסנגור מאשר כאמור קיומן של ראיות לכאורה לעבירת תקיפת בת הזוג, תקיפת האישה, אולם חולק על קיומן של ראיות לכאורה לעניין תקיפת הבן.

13. הסנגור טוען כי קיימת סתירה בין עדות האם לבין עדות הבן. האם טוענת בחקירתה כי האב בעט בבטן של הבן ואילו הבן טען כי הנאשם בעט ברגלו. בן נוסף אשר לא נכח במקום התקשר למשטרה ודיווח, על פי מה שנמסר לו מהאם, כי האב תקף את הילדים. לשיטתו ברי כי אין הדבר נכון מאחר ונטען כי תקף רק ילד אחד ולא כמה ילדים.

14. עיינתי בתיק החקירה ודעתי כדעת המאשימה כי קיימות ראיות כלאורה גם עלבירה זו. הנהאם הון הבן מעידים במשטרה כי האב תקף את הבן. אכן, האם מציינת כי התקיפה הייתה כלפי הבטן ואילו הבן, הנתקף מעיד כי התקיפה הייתה ברגל. לעניות דעתי אין בכך כדי לסתור קיומן של ראיות לכאורה. אין בכך כדי לערער באופן ברור את מהימנותם של עדים אלו. יתכן כי האם ראתה זאת מזווית ראיתה, ואילו הבן הרגיש היכן קיבל מכה. קיים הסבר אפשרי כאמור, אשר אינו תלוש מציאות ועל כן אין מדובר בסתירה מהותית דיה על מנת לשלול קיומן של ראיות לכאורה.

15. גם באשר לדיווח למשטרה של הבן הנוסף, העובדה כי אמר כי האב, הנאשם תוקף ילדים, ואילו בסופו של יום התברר כי מדובר בילד אחד, אין בה כדי לשלול קיומן של ראיות לכאורה. העובדה כי כלל בדיווחו לא רק את תקיפת האם אלא גם תקיפת "ילדים" דווקא יכולה לחזק את קיומן של ראיות לכאורה כי גם הבן הותקף.

16. יש לזכור כי הבן, האם והבן הנוסף השומע על הדברים מהאם ומתקשר למשטרה, מצויים כולם בסערת הארועים, בסערת רגשות ופחד.

17. על כן יש לקבוע קיומן של ראיות לכאורה לשתי העבירות שבכתב האישום.

"מעשה העבירה"

18. סעיף 15(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א- 1991, קובע כי כאשר עומד נאשם לדין ונקבע כי אינו מסוגל לעמוד לדין, רשאי בית המשפט להורות על אשפוז או קבלת טיפול מרפאתי. זה הוא המקרה אשר בפנינו. סעיף 15(א1) קובע את אחד התנאים למתן צו האישפוז כאמור- קיומן של ראיות לכאורה כי הנאשם עשה את מעשה העבירה שבו הואשם.

15(א) לא ייתן בית משפט צו לפי סעיף קטן (א) אלא אם כן נוכח כי יש ראיות לכאורה כי הנאשם עשה את מעשה העבירה שבו הואשם בכתב האישום או שעשה מעשה עבירה אחר המבוסס על אותן עובדות או על עובדות דומות לעובדות שבכתב האישום.

המונח "מעשה העבירה" מופיע גם בסעיף 15(ד1)(2)(א) שם מצויין כי בית המשפט רשאי לקבוע תקופת אשפוז מירבית קצרה מתקופת המאסר המקסימלית לצד העבירה, אם "שוכנע בית המשפט כי מעשה העבירה בוצע בנסיבות מקילות במיוחד...".

הסנגור טוען כאמור, ביחס לשאלה כיצד יש לפרש את המונח "מעשה העבירה" המופיע בסעיף 15 הנ"ל. לשיטתו המדובר רק ביסוד ההתנהגותי שבהגדרת העבירה ולא בנסיבות המרכיבות אותה.

19. סעיף 18 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 עניינו היסוד העובדתי של העבירה, להבדיל מן היסוד הנפשי.

"18 (א) פרט", לענין עבירה - המעשה בהתאם להגדרתה, וכן נסיבה או תוצאה שנגרמה על ידי המעשה, מקום שהן נמנות עם הגדרת אותה עבירה.
(ב) "מעשה" - לרבות מחדל, אם לא נאמר אחרת.
(ג) "מחדל" - הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה."

מסעיף 18 לעיל ניתן ללמוד כי פרט מפרטי העבירה יכול להיות מעשה, לרבות מחדל, או נסיבה אות תוצאה ככל שהם מוגדרים כפרטי העבירה. קרי, המחוקק מוציא לכאורה את הנסיבה מהגדרת המעשה בעבירה.

19. ולצורך מה נדרש הסנגור לכך? שכן אם יקבע כי מעשה העבירה משמעו רק הפן ההתנהגותי בלבד, אזי יטען כי נדרש כי בית המשפט יקבע כי קיימות ראיות לכאורה רק לפן ההתנהגותי שבעבירה ולא לנסיבות שבהן התבצעה. משמעות הדבר לשיטתו כי במקרה של עבירת תקיפת בת זוג, העובדה כי הנתקפת הינה בת זוג, הינה נסיבה, ויש לקבוע רק כי קיימות ראיות לכאורה עלבירת התקיפה בלבד, שהינה עבירת, תקיפה סתם". משמעות הדבר מבחינה עונשית הינה מחצית הענישה. לענין זה ראה הוראות סעיף 382(ב) לחוק העונשין, המיוחסות לנאשם, הקובעות כי מי שעובר עבירה לפי סעיף 379, תקיפה סתם, כלפי בן משפחתו, דינו כפל העונש הקבוע לעבירה.

20. לעניות דעתי יש לדחות טענות אלו של הסנגור משורה של טעמים.

21. המלומד ש.ז. פלר בספרו, **יסודות ביני עונשין (כרך א) (תשמ"ד)** מסביר את היסוד העובדתי שבעבירה- עמ' 381 סעיף 492-

"ניתן אפוא לסכם כי היסוד העובדתי שבעבירה מורכב מן הרכיבים הבאים:

א' הרכיב הנורמאטיבי;

ב' הרכיב ההתנהגותי;

ג' הרכיב התוצאתי;

ד' הזיקה הסיבתית שבין שני הרכיבים האחרונים.

...

כאשר מתייחסים לרכיב השני דלעיל (ב), ללא ציון מיוחד, הכוונה היא גם לנסיבות בהן אירע רכיב זה, כאשר התהוות העבירה תלויה בכך..."

כלומר ההתייחסות לרכיב ההתנהגותי, כאשר אין הוראה מפורשת אחרת כולל בתוכו התייחסות לנסיבות בהן אירע אותו רכיב התנהגותי.

המלומד ש.ז. פלר עוד מוסיף ומבהיר- **"כאמור לעיל, לעתים מתייחסים אל היסוד העובדתי שבעבירה במטבע הלשון "התנהגות" בלבד או "מעשה עבירה", אך זאת רק תוך קיצור דיבור, כאשר הקשר הדברים מאפשר זאת."**

קרי, על פי המלומד פלר, אין ללמוד מן השמוש במטבע הלשון "מעשה העבירה" כי הכוונה לניתוק המעשה מן הנסיבות בהן הוא נעשה.

22. ניתן להבין רעיון זה גם מעיון בהגדרתן של עבירות שונות ובכלל זה עבירת התקיפה. בעבירות רבות המעשה עצמו אינו מוגדר כעבירה, אלא ביצעו בנסיבות מסויימות.

לדוגמא-

להינשא אין זו עבירה. ההפך, יש יאמרו פעולה רצויה. אולם להינשא כאשר מתקיימת הנסיבה שהינך נשוי, זו עבירה. ראה סעיף 176 לחוק העונשין.

למכור משקה לאכוהולי אין זו עבירה. אולם למכור משקה אלכוהולי לקטין זו עבירה. העובדה כי הקונה הינו קטין, זו נסיבה. נסיבה ההופכת את המעשה לעבירה. ראה סעיף 193(א) לחוק העונשין.

מעשה הבעילה אינו אסור. המעשה אסור כאשר הוא נעשה ללא הסכמתה החופשית של האישה ואז אותו מעשה, בנסיבה זו, הופך לעבירת האינוס. ראה סעיף 345 לחוק העונשין.

גם סעיף 378 לחוק העונשין, המגדיר את עבירת התקיפה, עבירה בה אנו עוסקים כעת, מגדירה גם כן באמצעות הנסיבות. ומהי תקיפה?

"המכה אדם, נוגע בו, דוחפו או מפעיל על גופו כוח בדרך אחרת, במישרין או בעקיפין, בלא הסכמתו או בהסכמתו שהושגה בתרמית - הרי זו תקיפה..."

ולדוגמא- מעשה הנגיעה עצמו בגופו של אחר אינו עבירה. הנסיבה הופכת אותו לעבירה, העדר ההסכמה. באם תרצה להפריד את הרכיב ההתנהגותי בלבד מן הסנביות על מנת להגדיר את העיברה בניגה יש לחפש ראיות לכאורה, אזי ניוותר ללא עבירה כלל.

23. את העבירה ואת חומרתה, לא רק את רמת הענישה בגינה, מגדירות הנסיבות. כאן מצביע המחוקק על מידת החומרה שהוא רואה בביצוע אותו מעשה בנסיבות שונות. המחוקק לדוגמה מוצא כי פריצה לבנין שאינו דירה הינו במידת חומרה נמוכה יותר מפריצה לבנין שהינו דירה. אין משמעות הדבר רק ברמת הענישה. משמעות הדבר במידת הפגיעה בערכים המוגנים עליהן העבירה באה להגן. במדית הסכנה הנשקפת לציבור מביצוע אותן עבירות. הסכנה קיימת גם כאשר מבצע את אותן עבירות בנסיבות השונות אדם שנמצא כי אינו כשיר לעמוד לדין.

24. המחוקק מצא כי עבירת אלימות במשמפחה הינה בעלת רמת חומרה גבוה יותר לערכים המגונים של החברה מאשר אותה עבירת אלימות כאשר היא מבוצעת כלפי מי שאינו בן משפחה, או כלפי מי שאינו קטין חסר ישע. לפיכך מצא לנכון לקבוע רמות ענישה שונות.

25. לפיכך, יש לקבוע כי מעשה העבירה מתייחס גם לנסיבות העבירה ויש לקבוע כי העבירה אליה יש לקבוע קיומן של ראיות לכאורה הינה תקיפת בת שוג ועבירת תקיפת קטין על ידי אחראי.

תקופת האשפוז המקסימלית

26. בנסיבות האמורות יש להורות על הפסקת ההליכים כנגד הנאשם ומתן צו לאשפוז.

27. הצדדים חלוקים באשר לתקופת האשפוז המקסימלית.

28. המאשימה טוענת כי בהתאם להוראות סעיף 15(ד1)(2)(א) ו- (ב) תקופת האשפוז נקבעת לפי תקופת המאסר המרבית על פי סעיף 382(ב) לחוק העונשין, התשל"ז 1977, אשר הינה 4 שנים.

29. סעיף 15(ד1)(2)(א) מאפשר לבית המשפט להורות כי תקופת האשפוז המקסימלית תהיה קצרה מתקופת המאסר המירבית רק כאשר מעשה העבירה בוצע בנסיבות מקלות במיוחד ובמקרהים חריגים ומטעמים מיוחדים שירשמו, הכל כתנאים מצבטרים. איני מוצאת כי תנאי מתנאים אלו מתקיים במקרה זה. יש לזכור כי מדובר בתקופת האשפוז המקסימלית בלבד.

אחרית דבר

30. הנני מורה על הפסקת ההליכים המשפטיים כנגד הנאשם על פי הוראות סעיף 170(א) רישא לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב - 1982.

31. בהתאם להוראות סעיף 15(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשנ"א - 1991, ובהתאם להמלצתה של חוות הדעת הפסיכיאטרית, הנני מורה על אשפוזו של הנאשם בבית חולים לצורך קבלת טיפול רפואי.

32. בהתאם להוראות סעיף 15(ד1)(2)(א) ו- (ב) תקופת האשפוז נקבעת לפי תקופת המאסר המרבית

על פי סעיף 382(ב) לחוק העונשין, התשל"ז 1977, הינה 4 שנים.

העתק ההחלטה ישלח לצדדים.

ניתנה היום, י"ח כסלו תש"פ, 16 דצמבר 2019, בהעדר הצדדים.